

MI O SEBI

Borjana Koželj

borjana.kozelj@gmail.com

Univerza za tretje življenjsko obdobje pri

Društvu upokojencev Škofja Loka

UVOD

Pet let je minilo, kar se je Društvo upokojencev pod vodstvom predsednice Mane Veble Grum odločilo, da je nujno številnim društvenim dejavnostim dodati tudi izobraževanje. Zavedali smo se, da ima današnja generacija ljudi v tretjem življenjskem obdobju drugačne potrebe in interese kot so jih imeli nekoč in stereotipi nemočnega, bolnega, zlovoljnega upokojenca ne držijo več. Čeprav so pokojnine skromne, so starejši materialno neodvisni in so lahko aktivni na področjih, ki jih zanimajo. Poleg zdravega načina življenja z rekreacijo in športom tudi z izobraževanjem prispevajo k svoji osebni rasti, izkušnjam dodajajo nova znanja in pridobivajo samozavest za sodelovanje v družbi na novih področjih.

Tako je nastala naša Univerza za tretje življenjsko obdobje kot sestavni del Društva upokojencev Škofja Loka. Kot civilno izobraževalno gibanje smo sestavni del vseslovenskega gibanja univerz za tretje življenjsko obdobje.

Zastavili smo si nekaj ciljev na področju izobraževanja, a v teh nekaj letih smo jih nadgradili in močno preseгли zlasti na področju dejavnosti vključevanja starejših v družbeno skupnost.

Naša univerza je majhna in to pomeni nekaj prednosti. Vsi se med seboj poznamo, sodelujemo pri skupnih akcijah in v posameznih krožkih na osnovi prostovoljnega dela, brez dodatnih stroškov. Resnost dela in uspehi so nam prinesli ugled in tako smo lahko navezali ustvarjalne vezi z Loškimi muzejem, Ljudsko univerzo, Centrom vseživljenjskega učenja za Gorenjsko z Jesenic, občino, Varstveno delovnim centrom Kranj, enota Škofja Loka...

IZOBRAŽEVANJE

Jeseni 2004 smo začeli s pripravami in na osnovi izkušenj ljubljanske univerze za tretje življenjsko obdobje smo se odločili za tri področja izobraževanja: angleški jezik, zdravje in zgodovina Škofje Loke. Vsi trije krožki so bili dobro obiskani, tako je število študijskih krožkov v naslednjih letih raslo. Tako kot v vseh univerzah je tudi pri nas največ zanimanja za jezike, sledijo pa druga področja, kot so: zgodovina, zdravje, fotografija, vzgoja za medije, rodoslovje, računalništvo, ročne delavnice in drugo.

Število študijskih krožkov je v prvih treh letih močno naraslo, kar potrjuje pravilnost odločitve o ustanovitvi univerze, čeprav sta blizu Ljubljana in Kranj z bogato ponudbo študijskih področij. Zadnji dve leti pa se je število krožkov ustalilo (2007-2008 - 11 krožkov in 2008-2009 - 12 krožkov). Enako je v prvih treh letih močno raslo število opravljenih pedagoških ur in se v zadnjih dveh letih ustalilo pri okrog 400 urah.

Močno pa se je povečalo delovanje na drugih področjih. Tako smo dodali še 100 pedagoških ur predavanj, ki jih organiziramo v okviru sodelovanja z Ljudsko univerzo in Centrom vseživljenjskega učenja za Gorenjsko.

Študijsko leto	Število študijskih skupin	Število udeležencev	Druge dejavnosti	Ekskurzije
2004-2005	3	34	Proslava	Prem, Ilirska Bistrica
2005-2006	12	100	Proslava, dve razstavi fotografij	Ptuj
2006-2007	15	127	Čaj ob petih, razstava fotografij	Pliskovica
2007-2008	11	148	Čaj ob petih, proslava, knjižnica, glasilo, likovna razstava	Doberdobsko jezero
2008-2009	12	111	Čaj ob petih, proslava, knjižnica, glasilo	Piran in zaledje

Razvoj Univerze za tretje življenjsko obdobje pri Društvu upokojencev Škofja Loka 2004–2009

DRUGE DEJAVNOSTI

Kulturna dejavnost

Proslave, razstave in drugo

Vsako leto pripravimo proslavo med kulturnim praznikom in dnevom žena. Ker je v tem času veliko kulturnih dogodkov, združimo oba praznika v prijetno srečanje. Vedno nam zapoje naš mešani pevski zbor Vrelec, v drugem delu pa predstavimo nekaj gostov. Tako smo gostili članice literarnega krožka univerze za tretje življenjsko obdobje Lipa iz Domžal, Sekstet Poljana iz Gorenje vasi, dekliška plesna skupina Tin in skupino Uršule Ramoveš, ki poje svoje balade v poljanskem narečju.

Poleg nastopov pripravimo tudi priložnostno razstavo. Tako so predstavili člani foto krožka svoje fotografije, drugič nam je predstavila svoje ikone naša kolegica Albina Nastran, pa grafik Metod Zakotnik, invalid, ki je sodeloval v krožku Vzgoja za medije in nazadnje smo si ogledali izdelke iz gline našega krožka Oblikovanje gline. Z nekaterimi razstavami gostujemo v Domu slepih in starejših občanov in na Upravni enoti Škofja Loka.

Pri organizaciji in izvedbi kulturnih dogodkov sodeluje veliko naših članov, ki so pridobili znanje s tega področja v krožku Vzgoja za medije.

V naših skromnih prostorih skrbimo za čim bolj prijetno vzdušje. Prostorji so premajhni in pozimi zelo hladni. Zato jih vedno znova popestrimo z razstavami. Po vsakem zaključenem fotografskem krožku razstavimo najboljše fotografije. Knjižničarka pogosto pripravi priložnostno razstavo knjig. Prav posebno se veselimo razstav, ki spremljajo vsakoletne proslave. Tako smo lansko leto prikazali ustvarjalnost kolegice Albine Nastran, uspešne ikonopiske, letos pa grafike paraplegika Metoda Zakotnika in izdelke iz gline članic našega krožka.

4. junija 2008 je Društvo upokojencev organiziralo okroglo mizo z naslovom » Sodelovanje mlade in srednje generacije z upokojenci«. Člani univerze smo poudarili pomen izobraževanja v tretjem življenjskem obdobju in predstavili naš izobraževalni program.

Sodelovali smo tudi na Festivalu za tretje življenjsko obdobje 2008, na naslednjem pa se bomo predstavili na stojnici.

Strokovna ekskurzija

Že ob ustanovitvi smo se zavedali, da je naša temeljna naloga izobraževanje in že takrat smo se odločili, da bomo vsako študijsko leto zaključili s strokovno ekskurzijo, ki bo geografsko in zgodovinsko obarvana.

Tako smo prvo leto obiskali grad Prem in posvetili pozornost Dragotinu Ketteju, si ogledali Ilirsko Bistrico pod Snežnikom in na Mašunu malicali sredi temnih snežniških gozdov.

Cilj druge ekskurzije je bil Ptuj, ki je poleg Škofje Loke eno najstarejših mest in želeli smo ga primerjati z našim mestom.

Naslednji dve leti smo se posvetili proučevanju Krasa in tako najprej obiskali vas Pliskovico, potem pa pogledali še čez mejo, ki je ni več, na Doberdobsko planoto in Doberdobsko kraško jezero. Obiskali smo tudi kraški izvir kratke reke Timav.

Že takrat smo določili naslednjo destinacijo. Stopili bomo čez Kraški rob in se posvetili Piranu in njegovemu zaledju.

Kam nas bo vodila pot naslednje leto?

Marinkina knjižnica

Spomladi 2007 sva s slavistko Marijo Draškovič obiskali strokovno knjižnico pri ljubljanski univerzi za tretje življenjsko obdobje. Navdušila naju je njena strokovnost. Sklenili sva, da bova pri nas zbrali knjige, ki bodo podpirale delo študijskih krožkov. Tako se je začelo. Potem pa smo dobili prvo večje darilo 300 leposlovnih knjig. Podarila nam jih je Marinka Gartner, ki je kasneje v vodni ujmi v Železnikih zgubila življenje. 18. 10. 2007 smo pripravili Dan odprtih vrat in knjižnico poimenovali po pokojni Marinki. Poleg leposlovnih knjig smo dobili še eno lepo darilo Loškega muzeja in Muzejskega društva - to so vse številke Loških razgledov in njihove ostale publikacije. Prijazni posamezniki so prispevali veliko leposlovja, tako slovenskega kot tudi tujega. Dosegli smo 1700 knjižnih enot. Poleg leposlovja zbiramo tudi nekatere revije.

Knjižnica je urejena po vseh knjižničnih pravilih. Knjige si počasi utirajo pot med bralce, saj so na voljo vsem starejšim in ne le članom brezplačno.

V načrtu imamo tudi čitalnico, a nam to zaenkrat onemogoča pomanjkanje prostora.

Glasilo MI O SEBI

Glasilo Mi o sebi, ki je rezultat našega študija, znanja in prostovoljnega dela, odseva naše uspehe.

Članice radijskega študijskega krožka pod mentorstvom Jelke Mlakar so pripravile dve obsežni radijski oddaji na lokalni radijski postaji Radio Sora. Ker so se med delom spletle ustvarjalne vezi, so se večkrat podale na kratke izobraževalne izlete. Tako so poleti 2007 obiskale Bolnico Franjo in izlet zaključile na sestanku pri članici študijskega krožka Nadji Podgoršek. Tu je nastala idejna zasnova projekta »Glasilo MI O SEBI«.

Ker se je v zadnjih letih z ustanovitvijo Univerze za tretje življenjsko obdobje dejavnost v društvu močno razmahnila, so imele namen v glasilu obveščati članstvo o možnostih kreativnega udejstvovanja v društvu in pritegniti nove člane, ki bodo obogatili življenje društva.

Cilj je bil z dobrim glasilom, izdanim popolnoma na prostovoljni osnovi, s pridobljenim znanjem v študijskem krožku in življenjskimi izkušnjami, priti do vsakega člana društva.

Članice uredništva so si v študijskem krožku pridobile znanje, ki je obogatilo njihove življenjske izkušnje.

Pod vodstvom urednice Jelke Mlakar so novinarke članice uredništva, Marija Draškovič je lektorica, Zlata Ramovš poskrbi za fotografijo, Nevenka Mandič glasilo računalniško pripravi za tisk in tekst dostavi v tiskarno, ki je edini strošek društva. Za dostavo do članstva poskrbijo ostale prostovoljke v društvu.

Vsebina glasila je zelo pestra: poročamo o aktualnih dogodkih na področju športa in rekreacije naših članov, glasbe, planinstva in pohodništva, predstavitev in spremljanje dela Univerze za tretje življenjsko obdobje, predstavitev najstarejših članov, zanimivih osebnosti, predstavitev prostovoljcev, obvestila in na koncu fotogalerija, ki podkrepi vsebino s sliko.

Članice uredniškega odbora, so vse prostovoljke in sodelujejo od začetne zamisli do končne izvedbe in ves čas svoje znanje dopolnjujejo. Tako so se še zadnje naučile uporabe računalnika, dopolnjujejo svoje znanje slovnice in novinarskih zvrsti... Trudijo se za čim višjo kvaliteto glasila. Vse so aktivne tudi na drugih področjih delovanja društva in s svojim ustvarjalnim delom dokazujejo, da je tako delo pomembno za osebno rast in zadovoljstvo.

Delo članic uredniškega odbora ima preko glasila MI O SEBI močan vpliv tudi na družbeno okolje, v katerem živijo. Dokazujejo, da v tretjem življenjskem obdobju ljudje niso nujno breme, ampak so s svojimi izkušnjami lahko še zelo ustvarjalni in družbi še veliko lahko prispevajo.

SODELOVANJE Z OKOLJEM

Sodelovanje z Loškimi muzejem

Med člani univerze je bilo veliko zanimanje za zgodovino našega starega mesta. Študijski krožek Škofja Loka - moje mesto pod mentorstvom dr. Franceta Štukla je bil zelo dobro obiskan. Ko nam je Rajka Bračun iz Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje predstavila prostovoljnega kulturnega mediatorja v Narodnem in Arhitekturnem muzeju, kjer se je izoblikoval nov program prostovoljstva, smo bili prepričani, da to zanimanje za zgodovino lahko nadgradimo tudi pri nas. Spoznali smo, da prostovoljno delo ni le prostočasna in amaterska dejavnost. Prostovoljec potrebuje veliko znanja in nenehnega izpopolnjevanja. Hkrati bi radi spodbudili javnost k razmišljanju o tem, da je delo upokojenih strokovnjakov možno organizirati in spodbujati. Naša univerza za tretje življenjsko obdobje je z Loškimi muzejem sklenila dogovor o usposabljanju in prostovoljnem delu in pripravila program izobraževanja. Z novim programom prostovoljstva smo začeli v februarju 2007. Poleg Narodnega muzeja in Arhitekturnega muzeja smo bili v Škofji Loki tretji v Sloveniji, ki smo uvedli ta program. Pri nas je zelo veliko prostovoljnega dela. Da bi se zahvalili prostovoljcem za njihovo nesebično delo, smo jih povabili na prvo srečanje v Loški muzej, kjer smo jim predstavili vlogo prostovoljstva, in še prav posebej prostovoljstvo v muzeju. To zanimivo delo nam je strokovno predstavila Rajka Bračun, strokovna sodelavka Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje, kustosi pa so nas popeljali po muzejskih zbirkah. Kasneje se je enajst prostovoljcev odločilo za poglobljeno seznanjanje s posameznimi zbirkami v Loškem muzeju. Arheološko zbirko nam je predstavil mag. Jože Štukl, kustos arheolog, zgodovinsko in kulturnozgodovinsko zbirko Franc Podnar, kustos zgodovinar. Etnološko zbirko nam je predstavila Mojca Šifrer Bulovec, višja kustodinja etnologinja. Eno srečanje smo posvetili muzejski pedagoški dejavnosti. Predstavila nam jo je Mira Kalan, muzejska svetovalka, kustodinja pedagoginja in bibliotekarka, umetnostno zbirko pa Barbara Sterle Vurnik, kustodinja za umetnostno zgodovino in galeristka.

Ko so v galeriji Loškega muzeja odprli razstavo Loška krajina v podobah zapisana, je skupina prostovoljnih kulturnih mediatorjev prevzela skrb zanjo. Temeljito smo se seznanili z impresionisti in drugimi slovenskimi slikarji, ki so ustvarjali svoja dela v okolici Škofje Loke. Poleg tega smo na voljo posameznim obiskovalcem muzeja, da jih usmerjamo po ostalih zbirkah in če želijo jim lahko posamezno zbirko tudi predstavimo. Zanimiv

je tudi muzej na prostem, stara Škoparjeva hiša, ki stoji na grajskem vrtu.

Mediatorji smo v kolektiv Loškega muzeja prinesli novo dimenzijo. Stkale so se trdne vezi. Sprejeli so nas medse kot enakopravne člane in nam omogočajo strokovno izpopolnjevanje. Povabili so nas na strokovno ekskurzijo na Dunaj, kjer smo obiskali dve razstavi: Tutankamon in Van Gogh. Veseli smo, da je naše delo v muzeju cenjeno. Saj se trudimo prispevati k življenju muzeja po svojih najboljših močeh. To delo nas bogati, ker se neprestano učimo, bogati nas tudi to, da svoje znanje lahko prenašamo drugim - obiskovalcem muzeja, da lahko skrbimo za promocijo muzeja in promocijo našega mesta. Tako soustvarjamo kulturo v našem okolju in tako si oblikujemo svoje dostojanstvo.

Loški muzej nas je prijavil na razpis ACS za priznanje za leto 2008 in že to prijavo smo razumeli kot nagrado za naše delo. Ko pa smo priznanje tudi dobili, smo se ga zelo razveselili, saj pomeni, da smo na pravi poti. Z nami so se veselili tudi vsi iz Loškega muzeja

Širimo mrežo prijateljev in sodelavcev

Naša univerza se je že dodobra umestila v naše domače okolje in tako zlahka najdemo skupne interese in cilje z drugimi nosilci izobraževanja.

Tako smo že v preteklem letu sodelovali z Ljudsko univerzo Škofja Loka in to druženje smo letos še poglobili. V septembru smo izpeljali dobro obiskan študijski krožek Impresionisti. Za zaključek predavanj smo se preizkusili v tehniki slikanja, ki so jo uporabljali impresionisti. Nastala umetniška dela smo razstavili poleg daril, ki so jih zavile članice aranžerskega krožka.

Sodelujemo s Centrom vseživljenjskega učenja Gorenjska in Svetovalnim središčem Gorenjska pri Ljudski univerzi Jesenice.

Povezani smo v mrežo enajst organizacij, ki izvajajo dejavnosti izobraževanja in vseživljenjskega učenja. Tako imamo izdelan načrt zanimivih tem za vsak mesec. Za naše člane smo izpeljali brezplačno izobraževanje na raznih področjih: o negi bolnika, računalništvo, angleški jezik, kako prepoznati stres in ga premagati, kako izboljšati komunikacijo, o arheologiji na loškem področju. V tem okviru smo izvedli kar 100 ur izobraževanja. Svetovalno središče nam je omogočilo dostop do brezplačnega svetovanja.

Sodelujemo tudi s študenti. Zato, da bi računalnik čim bolj približali starejšim, so nam študentje brezplačno odstopili računalniško učilnico. Zahvaljujemo se jim in se veselimo nadaljnjega sodelovanja. Tako že

gledamo v prihodnost. Na pobudo Zavoda »O«, to je zavod škofjeloške mladine, smo vključeni v projekt za donacijo Norveškega finančnega mehanizma. Če bo vloga odobrena, bo sodelovanje v študijskem krožku oblikovanja gline in plesne dejavnosti za naše člane brezplačno.

V zadnjem času pa smo navezali stike tudi z Varstveno delovnim centrom Kranj, enota Škofja Loka, kjer se vključujemo predvsem na področju oblikovanja gline.

ZAKLJUČEK

Pred petimi leti smo se pridružili vseslovenskemu gibanju univerz za tretje življenjsko obdobje. Bili smo šestintrideseti. Nekatere imajo že dolgo zgodovino in lahko pokažejo veliko zanimivega. Vsaka je ubrala drugačno pot razvoja, vsem pa je skupno vseživljenjsko izobraževanje...

V Škofji Loki smo izbrali svojo pot in dokaz, da je prava, so nesporni uspehi. Želimo pa si še več in potrebujemo več. Prepričani smo, da smo družbi v našem okolju že veliko dali, prispevamo pa lahko še več. Razmere, v katerih smo delali doslej, so zelo skromne – prostori so premajhni in neprimerni, primanjkuje nam materialnih sredstev in možnosti, da bi si jih na razpisih pridobili, da bi svojo dejavnost širili in pritegnili več starejših z dostopnimi in zanimivimi programi. Idej in načrtov nam ne manjka, potrebujemo pa družbeno podporo.

LITERATURA IN VIRI

1. Razvoj Univerze za tretje življenjsko obdobje in analiza Univerze za tretje življenjsko obdobje v Škofji Loki, Barbara Pogačar, diplomsko delo
2. Gorenjski bilten javnega zdravja januar – februar 2009 - Fotokopija članka
3. MI O SEBI - 8 številka in 1 izredna številka
4. Objave v lokalnem časopisu UTRIP
5. Dogovor o opravljanju prostovoljnega dela mediatorja ali mediatorice v kulturi
6. http://www.seniorji.info/Univerza_v_Skofji_Loki?pg=8
7. <http://www.univerza-tri-du-skofjaloka.si/>
8. http://www.seniorji.info/Novo_studijsko_letno_v_Skofji_Loki?pg=6
9. http://www.seniorji.info/Kulturni_mediatorji_v_muzeju?pg=6